

Værd at opleve

- 1 Talerstolen** er mødested for mange besøgende i Svanninge Bakker. Her afholdes arrangementer, koncerter og forskellige forsamlinger, ofte politiske.
- 2 Tårnet** er 18 meter højt og blev bygget i 1935 af gård-ejer Jens Andersen som observatorium med stjerne-kikkert på toppen. Stjerne-kikkerten er væk og tårnet er indrettet med en udstilling over området.
- 3 Det døde shelter** er et af tre faldefærdige shelters bygget af Douglasgran fra bakkerne. Det ene shelter er et stort insekthotel med masser af liv - tjek selv!
- 4 Hestebakken** har aldrig været pløjet, men har altid været afgræsset. Bakken er en vigtig del i planerne om at forbedre naturen i området, da her lever mange arter, som forhåbentlig spreder sig til resten af området.
- 5 Træ- og busksamlingen** blev anlagt i 2001 og er en samling af de mest almindelige træer og buske, du kan finde i Danmark.
- 6 Rislebækken** udspringer i engene ved Hammerdammen, der indtil år 2000 var opdyrket jord. Bækken passerer Helvedes Hule - en slugt med stejle skrænter. Sidste del af forløbet gennem Sollerup Enge blev gen-slynget i 2015 for at tilgodese naturen i området.
- 7 Sollerup Skov** er en af få større statsejede skov-områder på Fyn. Skoven er varieret med mange træ-arter, og du kan opleve dødishuller, Helvedes Hule, stenkister og runddysser. I Sollerup Enge kan du se rester af et voldsted fra begyndelsen af middelalderen.
- 8 Gåsebjerg Sand** var tidligere en råstofgrav og deponeringsplads. I dag er området et livfuldt udgangspunkt for mange friluftaktiviteter og arrangementer, og her er madpakkehus og en stor naturlegeplads.
- 9 Lerbjerg** i Svanninge Bjerger er 126 meter højt og Fyns fjerde højeste punkt. Her er en formidabel udsigt over det Sydfynske Øhav. Lerbjerg er en issøbakke dannet efter sidste istid. Da området var dækket af is, lå en sø på overfladen. Smeltevand førte ler og finsand til søen som aflejredes. Da isen smeltede, lå Lerbjerg tilbage.
- 10 Brændelung** er en genetableret sø. Her voksede nåletræer, som blev fældet, og i 2012 blev afvandingen af området stoppet. Her er nu en smuk skovsø, hvor tørvemosser og spændende planter vokser frem. Søen er et vigtigt område for ynglende fugle.

Velkommen til Svanninge Bakker og Svanninge Bjerger

Svanninge Bakker, Svanninge Bjerger og Sollerup Skov er det største sammenhængende skov- og naturområde på Fyn. De Sydfynske Alper, som det kuperede område kaldes, er på ca. 1.000 hektar. Svanninge Bakker og Sollerup Skov er statsejede, mens Svanninge Bjerger og Høbbet ejes af Bikubenfonden. Du er velkommen til fods døgnet rundt overalt på statens naturområder, også på golfarealerne. I Svanninge Bjerger må du færdes til fods og på cykel på veje og stier mellem kl. 06 og solnedgang.

Der er busforbindelser fra Odense, Nyborg og Faaborg.

Der er afmærkede vandreruter i området, fx Ø-havstien, og i Svanninge Bjerger og på Høbbet en række temaruter.

Det er tilladt at cykle på skovveje, markveje og stier, der er egnede til en almindelig cykel.

Mange af skovvejene er egnede for kørestolsbrugere det meste af året. Terrænet er dog kuperet mange steder.

Din hund er velkommen i snor. I hundeskoven i Sollerup Skov må hunden løbe frit, hvis den er under fuld kontrol.

Der er et mountainbikespor i Svanninge Bakker samt flow trail og teknikområde ved Gåsebjerg Sand. Sporene vedligeholdes af foreningen Sydfynske Alper Sti & Sporbyggere. Der findes ikke MTB-spor i Svanninge Bjerger.

Ridning er tilladt og der opfordres til, at der rides i rabatter og midterrabatter. I Svanninge Bjerger er ridning tilladt på den markerede Riderute Syd-fyn. Ridekort købes via www.riderutesydfyn.dk.

Se den digitale naturguide på nst.dk/svanninge.
Find inspiration på udinaturen.dk - Danmarks guide til oplevelser i naturen.

SVANNINGE
BJERGER

EJES OG DRIVES AF
BIKUBENFONDEN

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

www.naturstyrelsen.dk
Tlf. 72 54 30 00

• Svanninge Bakker og
Svanninge Bjerger

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Svanninge Bakker og Svanninge Bjerger

Svanninge Bakker og Svanninge Bjerger er en del af Danmarks Naturkanon

Svanninge Bakker bliver ofte brugt som en fællesbetegnelse for hele området. Det statsejede område består af Svanninge Bakker, Svanninge Nørreemark, Hammerdammen, Sollerup Skov og engene ved Arreskov Sø - i alt 500 ha som forvaltes af Naturstyrelsen. I området ligger også Svanninge Bjerger og Høbbet på ca. 600 ha, der ejes og forvaltes af Bikubenfonden.

Svanninge Bakker og Svanninge Bjerger blev i 2018 udpeget til ét blandt 15 områder, der udgør Danmarks Naturkanon. Området har desuden stor geologisk interesse, og der arbejdes på at få udpeget hele det Sydfynske Øhav til en UNESCO Global Geopark.

Hos mange vil navnet Svanninge Bakker og Svanninge Bjerger lede tankerne hen på den centrale del af området, som domineres af stejle skråninger, udsigten fra flagstangen, Lerbjerg og landskabet, hvor også flere kunstnere gennem tiden har fundet inspiration. Fritz Syberg, Peter Hansen og Jens Birkholm skabte mange kunstværker med motiver fra det kuperede landskab, og disse kan ses på Faaborg Museum.

Lerbjerg i guldramme fra Faaborg Museum.

Af isen kom bakkerne - siden overtog kulturen

Svanninge Bakker og Svanninge Bjerger udgør en del af De Sydfynske Alper, der strækker sig fra Jordløse Bakker i nordvest til Egebjerg Bakker i sydøst. Det særlige landskab med bakkerne og øhavet, er et levn fra istiden. Højdedragene er hovedsageligt dannet som udfyldninger af sand, grus og ler mellem ismasserne, og senere har smeltevand og regnvand skåret kløfter i bakkerne.

Landskabet i Svanninge Bakker.

Fra istidens afslutning og frem til bondestenalderen var Danmark skovklædt. I takt med landbrugets udvikling og en voksende befolkning, svandt skovene ind. Indtil midten af 1800-tallet græssede bøndernes får på de lyngklædte bakker, og i dalene blev der drevet et magert jordbrug. Højryggede agre, samt mange jord- og stendiger vidner om den tid.

For at dæmpe sandflugt og sikre brænde- og tømmerproduktion, begyndte man fra starten af 1800-tallet at tilplante en stor del af området med træer. Fra omkring 1960 og frem til 2000 var området derfor domineret af skov med nogle få lysninger.

Genopretning og vedligehold

Siden orkanen i 1999 har man i nogle områder arbejdet på at rydde skoven igen for at genskabe det åbne landskab, der forsvandt i forbindelse med skovplantningen. Størstedelen af Svanninge Bakker og Svanninge Nørreemark er i dag udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde. Den vigtigste naturtype er overdrev, som domineres af græs og urter. Ligeledes er der skabt indre overdrev i Svanninge Bjerger, der græsses for at fremme den særlige flora, der er knyttet til overdrevet.

Andre naturtyper findes også særligt knyttet til det næringsfattige sand få meter fra kilder og rigkær, hvor tørketålende planter vokser. Både i Svanninge Bakker og Svanninge Bjerger ses også næringsfattige søer og moser, som ellers er sjældne i denne del af landet. I Svanninge Bjerger er der genoprettet mere end 50 større og mindre vådområder. I skoven findes mange forskellige hjemmehørende arter, som fx eg og bøg, men også en del mere eksotiske nåletræer. De åbne arealer afgræsses af forskellige dyr for at få en varieret græsning. Denne afgræsning er med til at fremme et rigt planteliv, samt holde opvækst af gyvel og træer nede.

Eng og sø

Arreskov Sø er Fyns største sø med et areal på over 300 ha. Søen er lavvandet med en gennemsnitsdybde på ca. 2 m. Indtil 1983 modtog Arreskov Sø spildevand fra Korinth, hvilket gjorde den meget forurenede. Men i 1995 blev Arreskov Sø og Sollerup Enge fredet, og området er blevet ryddet for krat og afgræsset for at sikre og udvide arealet med enge og kær. Først på sommeren kan du se orkidéen Maj-gøgeurt og høre nattergalen synge.

Maj-gøgeurt.

Biodiversitet

I Svanninge Bjerger og Svanninge Bakker arbejdes der målrettet på at skabe muligheder for en større biodiversitet både ved overdrev, skove, vådområder, moser og søer. Græsning på arealerne sikrer, at overdrev og enge ikke springer i skov, men i stedet skaber plads til en masse blomstrende urter. Området rummer alle 5 af Danmarks krybdyr, et rigt insekt- og fugleliv, sjældne spindlere, og forskellige flagermusarter, den sjældne hasselmus og flere store pattedyr, som fx rådyr, dådyr, grævling og ræv trives her. Alt dette er sammen med den store variation i landskabet med til at skabe et grundlag for mangfoldige naturoplevelser.

Friluftsliv

I både Svanninge Bakker og Svanninge Bjerger har friluftslivet gode forhold. I Svanninge Bjerger er der især fokus på den stille skovgæst, som er ude for at gå, ride eller løbe en tur. I Svanninge Bakker er der etableret orienteringsløbsposter, mountainbikespor, fri teltning i skoven og ridestier. På den måde supplerer de to områder hinanden, og der er plads til alle.